

РЕЦЕНЗИЯ

- за дисертационен труд на тема: **„ЖИТЕЙСКИ МОДЕЛИ НА БЪЛГАРСКИ СЕМЕЙСТВА В СОФИЯ И ВИЕНА В КРАЯ НА ХХ НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК”**
- за присъждане на образователна и научна степен : „Доктор “
- на **Марина Яниславова Иванова** – редовен докторант към СУ „Св. Климент Охридски“ – Исторически факултет
- ✚ професионално направление - **3.1: „Социология, антропология и науки за културата“**

Научен ръководител : доцент д-р Джени Маджаров

Рецензент : Ирина Колева, проф. д-р - СУ „Св. Климент Охридски”- Исторически факултет., катедра „Етнология“ ., e-mail: ikkoleva@ uni-sofia.bg

✚ **Общо представяне на процедурата и дисертанта**

Дисертантът е представил необходимите документи, свързани с процедурата за защита на дисертационния си труд. Той е приложил: дисертационен труд, разгърнат в обем обем 172 стандартни за академичен формат страници, от които 145 страници са текст-изложение и пет страници приложения, и автореферат. Дисертационният пакет отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за прилагане на ЗРАС, както и правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности на СУ „Св. Климент Охридски“.

Във формален план дисертационният труд съдържа: увод, четири глави, заключение, библиография, онлайн ресурси, използвани документи и приложения. Приложенията са илюстрирани с таблици. Цитираната библиография включва общо 234 заглавия (165 - на български език и 53 - на немски и английски езици). Използвани са също и 17 интернет източници.

Марина Яниславова Иванова е редовен докторант към катедра «Етнология» - Исторически факултет. Тя притежава педагогически, академични и организационни компетентности.

Нейният професионален профил е свързан с разработваната научна теза. Работи , като учител в 91 немска езикова гимназия - „ проф. Константин Гълъбов” – град София./ от 2015 г. и до сега/

Член е на Академичното етнологско сдружение. Активно партнира на всички инициативи в катедрата. Участвала е в проекти на АЕС на високо научно равнище, а именно:

- В качеството си на координатор на теренна дейност по проект: „София-Скопие : Културни модели и миграции”/2019/
- Теренни изследвания в градска среда в градовете : София и Виена. /2016 -2020/

Академичният и профил доказва нейните компетентности, спрямо професионалното направление, чрез участие в следните специализации и квалификационни курсове:

- ✓ „Въвеждане на учебните програми по гражданско образование” - Софийски университет „Св. Климент.Охридски”/2019/
- ✓ „Умения за разрешаване на конфликтни ситуации при работа с деца, родители и други заинтересовани страни”/ - Балкански институт по труда и социалната политика/ 2018/
- ✓ Двадесет и трети австрийско - български летен колеж /Österreichisch-Bulgarisches Sommerkolleg /2017/

По смисъла на изискванията за присъждане на ОНС „ Доктор” е необходимо да се огласи, че докторантката е изпълнила индивидуалният си план за трите години с отлична атестационна оценка.

Актуалност на тематиката

В съдържателен план - предложеният за обсъждане дисертационен труд е интегрален по своята парадигма. Тук искам да подчертая и безспорната роля на научния и ръководител – доцент д-р Джени Маджаров.

Дисертационният труд съчетава няколко научни области : етнология, културна антропология, етнопсихоллингвистика и етнопсихология. Той е едно оригинално научно изследване, което ни провокира за интегрален поглед към изследваните явления.

Дисертационният труд на Марина Иванова представлява самостоятелно теоретично изследване.

Езикът и стилът на изложение са ясни и научно обосновани. Свободно се оперира с понятийния апарат. Представена е една оригинална по семантика и актуален прочит дисертация, която комплексно и задълбочено разглежда житейските модели /базова и модална личност/ на българското семейство в различни културни условия.

Представеният дисертационен труд е актуален, предвид на проекта за нова и единствена стратегия на МОН, засега наречена - Концепция за нов стратегически документ за развитието в сектора на образованието в България 2030 – „Образование за успешни хора в иновативно общество или „Образование за 21 век“. /2020/

Познаване на проблема

Докторант Марина Иванова притежава необходимият опит в етнопедагогическата и научно - иновативната дейност в областта на сравнителното образование и сравнителната етнология.

Предвид нейната следдипломна квалификация, както и базисните и образования на ОКС „ Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, бих могла да оглася, че тя е един изграден и задълбочен изследовател .

Тя дискутира, относно ролята и устойчивостта на традиционния семеен модел, поставен в условията на транснационална миграция.

Една тема, която може да бъде изследвана от докторант с отлично познаване на билингвалните характеристики на двата езика.

Методология на изследването

Методологията, представена в дисертационния труд, е изградена върху етнологички подходи в областта на сравнителната градска етнология.

Акцентът в дисертационния труд е върху етнологичките маркери на миграционните фактори на българите зад граница./ Австрия – град Виена/.

Марина Иванова избира и апробира вариативни методи за събиране и анализ на етнографски материал. Използваният етнологички инструментариум се състои от: структурирани, полуструктурирани интервюта и неформални разговори. Тя прилага също онлайн интервюта и месинджър кореспонденция. /“характерна черта на съвременните етнологички и антроположки изследвания“ – цитат – стр. 11/

Акцентът е върху градското изследване в широкото поле на европейската етнология.

Избраното от Марина Иванова изследователско поле създава възможност за типологизиране на семейството, спрямо факторите определящи миграционните процеси.

Имайки предвид, динамиката на причините за възникване на миграционните процеси и статичността на ценностните ориентации на българското семейство, тя реализира една трудна изследователска задача. Тя е свързана с етнопсихологическите маркери на българското семейство и промяната на обективирани установки и ценности.

От методологична гледна точка това е ново изследователско поле, което изисква нов изследователски подход.

✚ Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационния труд включва културните практики и изградения житейски модел на семействата както в състояние на културно взаимодействие с австрийската култура, така и в битуване в позната/българска културна среда.

Проследява се ролята на чуждата социална среда и битовите условия на живот за промяната на модела на семейните отношения при българите във Виена. Анализирани са традиционният семеен модел при създаването на нови социални отношения в друга културна среда. Анализирани са етапите на протичащите промени. Дисертационният труд в парадигматично и семантично отношение отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Той е с характеристики на научно – приложно изследване.

✓ Основните приноси са разгърнати в :

Теоретичен план :

- Анализирани са миграционните и семейните научни изследвания в сравнителна етнологична перспектива – по примера на български семейства във Виена, мигрирали в края на XX и началото на XXI век, и български семейства, живеещи в София.
- Извършено е качествено сравнително градско изследване в полето на европейската етнология, което съпоставя всекидневната култура на български семейства в град София и град Виена.

Изследователски / емпиричен/ план:

- Изследвани са процесите на транснационална миграция, през призмата на семейното и брачно поведение.
- Анализирани са съвременните транснационални миграционни движения и последиците от тях в социокултурен план, чрез изследване на етнокултурните елементи представени чрез житейски модели.
- Анализирани са целеполагащите елементи за проникването на другата култура в житейския модел.

✚ Преценка на публикациите и личния принос на дисертанта

Марина Иванова е автор на пет академични текста по темата на дисертационния труд, от които две публикувани и три под печат. / с представени служебни бележки/

Те са по темата на докторската дисертация и са доказателство за личния принос на автора.

Марина Иванова е един от изследователите в полето на академичния и държавният образователен сектор, който осъществява съществена връзка между педагогически си и научно – изследователски компетентности.

Дисертационният труд е собствено и авторово проучване.

Автореферат

Авторефератът представя основните научни парадигми, тези и концептуални изводи на извършеното дисертационно изследване. Той отразява от формално и съдържателно гледище пълния текст на докторската дисертация.

Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Позволявам си да препоръчам на докторант Марина Иванова апробиране и доразвиване на нейното емпиричното научно изследване в образователното пространство, предвид на професионални и компетентности.

Въпросът ми е: „Какви са целеполагащите фактори за социално включване на българските семейства в инокултурна образователна среда?“/върху примера на австрийската образователна система/

Заклучение

Дисертационният труд на Марина Иванова, неговите научни приноси, представени чрез публикациите по докторската дисертация, отговарят на областта и професионалното направление за присъждане на образователната и научна степен: „Доктор“.

Образователната и научно- изследователска дейност на кандидата , както и постигнатите от нея научни резултати ми дават основание, убедено, да препоръчам на уважаемото научно жури да гласува на Марина Яниславова Иванова присъждане на образователната и научна степен „Доктор “ по професионално направление -3.1. : „Социология, антропология и науки за културата”

12 . 03. 2020 г.

Гр. София

Рецензент:

(Ирина Колева , проф. д-р)

